

ΕΘΙΑΓΕ

Τριμηνιαία Έκδοση του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας
Τεύχος 39 • Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2010

Ανοιχτή Πρόσβαση σημαίνει κοινωνική ενδυνάμωση....

Δανάη Παναγιωτοπούλου, MSc, Βιβλιοθηκονόμος

Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων

& Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων

Η επιστήμη βασίζεται σε πειράματα, γεγονότα και παρατηρήσεις από πολλές πηγές τις οποίες διασταυρώνουν οι ερευνητές ώστε να προκύψουν αποτελέσματα. Όσο η έρευνα περιοριζόταν στο έντυπο περιβάλλον, η δυνατότητα συλλογής πολλαπλών στοιχείων ήταν περιορισμένη. Με την έλευση του διαδικτύου, ο κάθε επιστήμονας κατακλύζεται από μυριάδες υπολογιστικά συστήματα, αρχεία, δεδομένα. Εντούτοις, η ευκολία ανεύρεσης πηγών δε συνεπάγεται με την αξιοπιστία αυτών. Ο ερευνητής κινείται σε ένα σύγχρονο “Πύργο της Βαβέλ”, όπου καλείται να αξιολογήσει πληροφορίες για να προχωρήσει στην έρευνά του.

Επιπρόσθετα, η ρευστότητα του διαδικτύου καθιστά αμφίβολη τη μακροβιότητα των επιστημονικών αποτελεσμάτων. Η τεχνολογική απαξίωση των μέσων καταρρέπεται δύσκολα, με αποτέλεσμα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο John Rumble του Ινστιτούτου Προτύπων και Τεχνολογίας των ΗΠΑ, “να κινδυνεύουμε να καταστρέψουμε τη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας κάθε 10 χρόνια”. Η πληροφορία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικονομία της κάθε χώρας. Η παγκόσμια ανταγωνιστική αγορά απαιτεί ολοένα και πιο εξειδικευμένο προσωπικό. Εξάλλου, οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, σχετίζεται με επιστημονικούς τομείς. Για παράδειγμα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας απαιτούν γνώσεις μηχανικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Ανάλογα με την επιστημονική δραστηριότητα του κάθε κράτους, ποικίλλει και η κρατική επιχορήγηση ενώ ιδιωτικές εταιρείες προτίθενται να χρηματοδοτήσουν δημόσια ερευνητικά προγράμματα με σκοπό να τα εφαρμόσουν αργότερα στη βιομηχανία. Παράλληλα, οι κυβερνήσεις προσπαθούν να προσελκύσουν επενδυτές από άλλες χώρες.

Η κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας, σύμφωνα με το Πλάνο Επενδύσεων Επιστήμης και Καινοτομίας 2004-2014, έχει επενδύσει κονδύλιο ύψους 1 δισεκατομμυρίων λιρών στην έρευνα. Η Ινδία και η Κίνα επενδύουν στην εξειδίκευση του εργατικού τους δυναμικού (με δύο εκατομμύρια απόφοιτους πανεπιστημίων ετήσια) και στην έρευνα με αποτέλεσμα να προσελκύουν επενδυτές από άλλες χώρες.

Παράλληλα, παρατηρείται το φαινόμενο του επαναπατρισμού ερευνητών από τις ΗΠΑ καθώς οι συνθήκες εργασίες έχουν βελτιωθεί κατά πολύ.

Η διάδοση της γνώσης ιδιαίτερα στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας αποτελούσε πάντα ζητούμενο της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Η Δημοκρατία της Πληροφορίας αποτελεί κοινωνικοπολιτικό σύστημα που προσβύει την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών των λαών ανεξάρτητα της οικονομικής τους τάξης ή του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Στοχεύει στην κοινωνική αφύπνιση και ενδυνάμωση των λαών μέσω της γνώσης. Εντούτοις, το χάσμα μεταξύ των πληροφοριακά πλουσίων και πληροφοριακά φτωχών ολοένα και αυξάνεται δημιουργώντας μεγαλύτερες κοινωνικές ανισότητες.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες, η πρόσβαση σε επιστημονική πληροφόρηση αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η πείνα, οι ασθένειες, η ανεπάρκεια σε νερό, καθώς η επιστήμη και η τεχνολογία παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίλυσή τους.

Σύμφωνα με μελέτες, μόνο το 10% της παγκόσμιας ιατρικής έρευνας φτάνει στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τα ινστιτούτα και οι ερευνητές έχουν περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση στην έρευνα των προηγμένων χωρών κυρίως επειδή δεν αντέχουν οικονομικά το υψηλό κόστος των συνδρομών των έντυπων περιοδικών και λόγω των ανεπαρκών και μη προηγμένων μηχανισμών διανομής που εμποδίζουν την πρόσβαση σε ηλεκτρονικά τεκμήρια. Υπηρεσίες, όπως ο διαδανεισμός, δεν έχουν ενταχθεί στο σύστημα επιστημονικής πληροφόρησης.

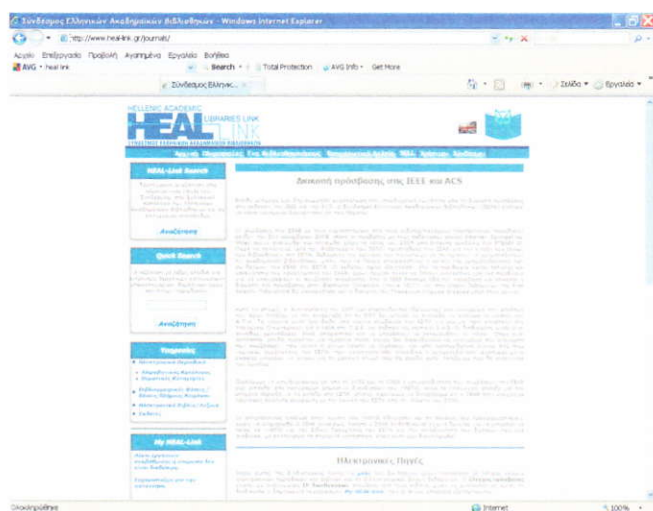
Στις αναπτυγμένες χώρες, η οικονομική ευρωστία ακόμα και του πιο οικονομικά άρτιου οργανισμού δε θα μπορούσε να παράσχει συνδρομή σε όλες τις πηγές πληροφόρησης που θα ήταν χρήσιμες για τους ερευνητές του.

Το φαινόμενο της “κρίσης των σειρών περιοδικών” ευνοεί τη δημιουργία κοινοπραξιών όπου ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα συντάσσουν από κοινού συμφωνίες με συγκεκριμένους εκδότες για πρόσβαση σε περισσότερους

τίτλους περιοδικών από εκείνους που δύνανται να πληρώσουν. Εντούτοις, τέτοιου είδους δίκτυα χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία θεματικών τομέων, η πλειονότητα των οποίων δεν αντιστοιχεί στις ανάγκες της κάθε βιβλιοθήκης ξεχωριστά, με αποτέλεσμα να υπάρχει και μεν πληθώρα “ελεύθερου” αλλά εν κατακλείδι “άχρηστου” υλικού για συγκεκριμένους ερευνητικούς τομείς. Οι βιβλιοθηκονόμοι πλέον δεν έχουν την ελευθερία ακύρωσης περιοδικών που δε χρησιμοποιούνται. Οι εκδότες υπαγορεύουν συγκεκριμένα περιοδικά ανάλογα με το ποσό που προτίθεται να καταβάλει η κοινοπραξία. Ως φυσικό επακόλουθο, ο προϋπολογισμός των βιβλιοθηκών συρρικνώνεται ακόμα περισσότερο με αποτέλεσμα να ακυρώνονται συνδρομές έγκριτων περιοδικών άλλων εκδοτικών οίκων λόγω έλλειψης πιστώσεων.

Παράλληλα ελλοχεύει ο κίνδυνος διακοπής της πρόσβασης έπειτα από πιθανή επίλυση συνεργασίας κυρίως λόγω έλλειψης χρηματοδότησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για την Ελλάδα αποτελεί η περίπτωση της κοινοπραξίας των ελληνικών ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων HEAL Link όπου η βιωσιμότητά της εξαρτάται άμεσα από την εκάστοτε στήριξη που προσφέρεται από ερευνητικά προγράμματα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, δημιουργείται ένα είδος κατευθυνόμενης πληροφορίας εφόσον τα περιοδικά τα υπαγορεύουν για μια ακόμα φορά οι εκδοτικοί οίκοι...

Ανακοίνωση της HEAL LINK όπου αναφερόταν ο κίνδυνος επίλυσης της κοινοπραξίας λόγω έλλειψης χρηματοδότησης.

Αντίδραση σε όλα τα παραπάνω υπήρξε η δημιουργία του κινήματος της Ανοιχτής Πρόσβασης. Το κίνημα της Ανοιχτής Πρόσβασης αλλάζει τον τρόπο διάδοσης της έρευνας προσφέροντας νέες δυνατότητες και προκλήσεις σε ακαδημαϊκό και ερευνητικό προσωπικό, βιβλιοθηκονόμους, εκδότες και φορείς χρηματοδοτήσεων ερευνητικών έργων.

Διέπεται από δύο βασικά χαρακτηριστικά: το υλικό διατίθεται δωρεάν σε όλους και οι συγγραφείς διατηρούν το δικαίωμα διάδοσης των εργασιών τους εφόσον δεν αποβλέπουν σε εμπορική εκμετάλλευση αυτών.

Η Ανοιχτή Πρόσβαση αφορά πρωτότυπα ερευνητικά αποτελέσματα, επεξεργασμένα ή μη δεδομένα, μεταδεδομένα, ψηφιακές απεικονίσεις γραφικού υλικού και εκπαιδευτικό υλικό με πολυμέσα. Το υλικό που διατίθεται παρέχεται από μελετητές-ερευνητές οι οποίοι δεν περιμένουν κάποιο οικονομικό όφελος από το έργο τους. Στόχος τους είναι να διαδοθεί στους συναφείς επιστημονικούς κύκλους, να σχολιαστεί και από άλλους επιστήμονες και να γίνει όσο το δυνατό συχνότερη αναφορά σε αυτό.

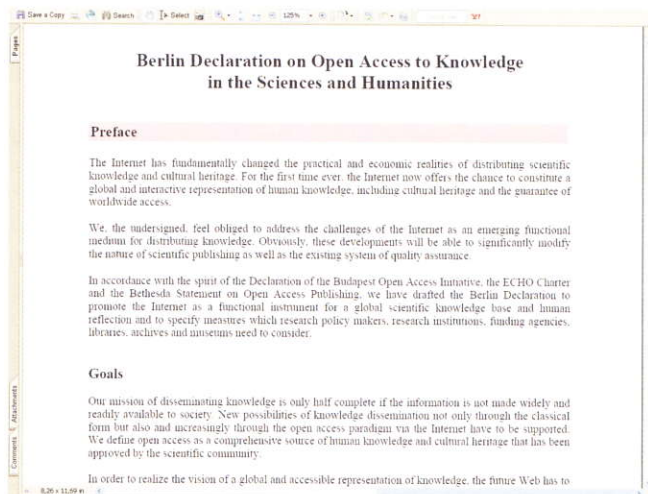
Η Ανοιχτή Πρόσβαση προασπίζει τα πνευματικά δικαιώματα των μελετητών σύμφωνα με το εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο. Οι συγγραφείς διατηρούν τα πνευματικά δικαιώματα του έργου τους και το παρέχουν ελεύθερα στην επιστημονική κοινότητα θέτοντας ως όρο να γίνεται αναφορά στο όνομά τους κάθε φορά που χρησιμοποιείται η εργασία τους. Αυτό το επιτυγχάνουν με τις άδειες Creative Commons, με τις οποίες εκχωρούν μέρος ή όλο το έργο τους για μη εμπορική εκμετάλλευση.

Κινήματα Ανοικτής Πρόσβασης

Η έννοια της ανοιχτής πρόσβασης εισχώρησε στη φιλοσοφία των οργανισμών μέσω του κινήματος Open Access Movement. Το εν λόγω κίνημα πρεσβεύει την online διάθεση κυρίως επιστημονικού ψηφιακού περιεχομένου, πλήρως ή σε μεγάλο βαθμό ελεύθερη από περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων και αδειών χρήσης.

Το 2003, η Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοιχτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών στο πλαίσιο των δύο προηγούμενων ενεργειών Budapest Open Access Initiative (2002) και Bethesda Statement on Open Access Publishing (2003) προτείνει την ελεύθερη πρόσβαση σε ερευνητικές εργασίες και παρέχει οδηγίες εφαρμογής που απευθύνονται στα ερευνητικά ινστιτούτα, τις βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία. Η αντίδραση υπήρξε θετική τόσο από τους χρήστες όσο και από τα Πανεπιστήμια, τις βιβλιοθήκες ακόμα και από κυβερνητικούς φορείς. Στο ίδιο κλίμα, κινήθηκε και η ανοιχτή επιστολή της Public Library of Science (PLOS) που απειλήσε ότι θα μποϊκοτάρει τα περιοδικά που δε θα παρείχαν ανοιχτή πρόσβαση μετά από έξι μήνες από την αρχική δημοσίευση των εργασιών. Η εν λόγω επιστολή συγκέντρωσε πάνω από 35.000 υπογραφές.

Παράλληλα, η διεθνής κοινότητα υποστηρίζει ότι οι ιδέες και η γνώση που απορρέουν από έρευνα διεξαγόμενη σε ερευνητικούς φορείς του δημοσίου πρέπει να διατίθενται ελεύθερα στο κοινό, για δημόσια χρήση και λεπτομερή εξέταση τόσο για ενημέρωση όσο και για πρακτική εφαρμογή. Το 2005, η ένωση των Ερευνητικών Συμβουλίων του Ηνωμένου Βασιλείου (RCUK) με τη δήλωσή της “Research

Διακήρυξη του Βερολίνου σχετικά με την Ανοικτή Πρόσβαση
Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Councils UK position on access to research outputs!” υποστηρίζει ότι οι δημοσιεύσεις που αναφέρονται σε αποτελέσματα έρευνας που γίνεται με χρηματοδότηση πρέπει να κατατίθενται το συντομότερο δυνατό ή αμέσως μόλις δημοσιευτούν σε κάποιο Αποθετήριο και να είναι ελεύθερα προσβάσιμες...

Τρόποι Ανοικτής Πρόσβασης

Η Ανοικτή Πρόσβαση επιτυγχάνεται με δύο τρόπους:

- με τα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης όπου οι εκδότες αντί να χρεώνουν συνδρομές ή δικαίωμα πρόσβασης, προσανατολίζονται σε άλλες μορφές χρέωσης όπως για παράδειγμα στην καταβολή αντιτίμου στους συγγραφείς για τη δημοσιοποίηση του άρθρου τους. Τα άρθρα, αμέσως μετά την έκδοσή τους, διατίθενται ελεύθερα
- με τα αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης όπου οι συγγραφείς διατηρούν το δικαίωμα να διαθέσουν ελεύθερα τα άρθρα τους που έχουν δημοσιευθεί αποθέτοντάς τα είτε σε Ιδρυματικά Αποθετήρια, είτε σε Ανοικτά Αρχεία.

Κόστος Ανοικτής Πρόσβασης

Η Ανοικτή Πρόσβαση συνεπάγεται τη δωρεάν παροχή υλικού προς τους χρήστες, προϋποθέτει όμως κόστος όσον αφορά στη διανομή του από τους παραγωγούς ή τους εκδότες.

Το κόστος παραγωγής υλικού ανοικτής πρόσβασης είναι σαφώς μικρότερο από το αντίστοιχο του έντυπου. Πλέον εξαιρούνται τα έξοδα εκτύπωσης, διανομής και ουσιαστικά η δαπάνη αναφέρεται στο πρώτο αντίτυπο καθώς η αναπαραγωγή του γίνεται με μηδενικό κόστος. Εντούτοις, παράγοντες όπως η μισθοδοσία του προσωπικού, ο σχεδιασμός του συστήματος καθώς και η διατήρηση της ψηφιακής πληροφορίας με ενδεχόμενες ανάγκες μετανάστευσης του υλικού, καθιστούν το κόστος προετοιμασίας της πληροφορίας σημαντικό.

Ανάλογα με τον τρόπο διάδοσης του υλικού, αν δηλαδή η κατάθεση γίνεται σε ανοικτής πρόσβασης περιοδικά ή σε ανοικτής πρόσβασης αρχεία, καθορίζονται και τα οικονομικά κριτήρια. Η διαφορά έγκειται στο ότι στα πρώτα οι δαπάνες συνίστανται στην αξιολόγηση, την προετοιμασία του τελικού άρθρου και στην παροχή κατάλληλου υλικού και λογισμικού. Το κόστος της αξιολόγησης, αν και σημαντικό, συχνά εκμηδενίζεται καθώς οι αξιολογητές προσφέρουν συνήθως τις υπηρεσίες τους σε εθελοντική βάση. Στα δεύτερα όπου την ευθύνη για την ποιότητα και την κατάθεση του έργου την έχει ο ίδιος ο συγγραφέας, το κόστος περιορίζεται απλά στην υποστήριξη του συστήματος από κατάλληλο υλικό καθώς το λογισμικό διατίθεται ελεύθερα.

Η ευμετάβλητη φύση της Ανοικτής Πρόσβασης επιτρέπει οποιουδήποτε είδους προσθήκη υλικού. Στα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης υπάρχουν περιπτώσεις όπου το κείμενο διατίθεται ελεύθερα ενώ οι προσθήκες που μπορεί να απεικονίζουν ένα σχεδιάγραμμα ή μια εικόνα, αν κρίνονται εμπορικά εκμεταλλεύσιμες, χρεώνονται στους χρήστες.

Στην κοινωνία που ζούμε, δεν υπάρχει ελεύθερη πληροφορία αλλά ελεύθερη ιδέα. Η πληροφορία είναι η συμβολική αναπαράσταση μιας ιδέας και αποτελεί προϊόν μόχθου του συγγραφέα, ο οποίος καθορίζει τον τρόπο διαχείρισής του. Συνεπώς, το αν θα επιλέξει να επωμιστεί το κόστος της παραγωγής της πληροφορίας έναντι της δωρεάν προς τους χρήστες διάθεσής της, εξαρτάται από το αν έχει οικονομικό όφελος. Υπάρχουν δύο είδη παραγωγών: οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι οποίοι συνήθως αποζημιώνονται πουλώντας τα δικαιώματα χρήσης και οι ερευνητές που παραχωρούν τα πνευματικά δικαιώματα σε εκδοτικούς οίκους ή περιοδικά ιδιαίτερου κύρους με σκοπό τη διάδοση του έργου τους και κατά συνέπεια την καθιέρωσή τους στην επιστημονική κοινότητα. Και στις δύο περιπτώσεις, η πληροφορία αποφέρει κέρδος είτε οικονομικό είτε ηθικό.

Επιπρόσθετα, η πληροφορία δεν είναι “δημόσιο αγαθό”. Η έννοια του “δημόσιου αγαθού” δεν ταυτίζεται με την ευημερία που επιφέρει η διάθεσή του στο κοινό αλλά με τη νομική κυριότητα του υλικού από το Δημόσιο. Το εύρος των κρατικών επιχορηγήσεων που καλύπτει μέρος ή εξ’ ολοκλήρου την έρευνα, δημιουργεί προβλήματα πνευματικής ιδιοκτησίας για τα οποία η παρούσα νομοθετική ρύθμιση παρουσιάζεται ανεπαρκής. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν στο δημιουργό.

Για να υπάρξει ελεύθερα διαθέσιμη πληροφορία στο χρήστη, ο παραγωγός πρέπει να επωμιστεί τα παραπάνω κόστη. Η οικονομική συντήρηση των περιοδικών Ανοικτής Πρόσβασης γίνεται μέσω καταβολής αμοιβής, για τη δημοσίευση άρθρων από τη μεριά του συγγραφέα ή από επιχορηγήσεις οργανισμών ανάλογα με το αν ο εκδότης είναι εμπορικός ή μη. Εντούτοις, δεν υπολογίζονται έμμεσες δαπάνες όπως το ποσοστό των άρθρων που έχουν τεθεί υπό αξιολόγηση και έχουν εν τέλει απορριφθεί.

Η συνειδητοποίηση του κόστους της πληροφορίας δεν εμποδί-

ζει την ανοιχτή πρόσβαση. Αντίθετα, δημιουργεί προϋποθέσεις συνεργασίας με τους εκδότες με σκοπό τη δημιουργία ενός νέου μοντέλου ηλεκτρονικής δημοσίευσης.

Χαρακτηριστικό είναι ότι όσο ενισχύεται το κίνημα της Ανοιχτής Πρόσβασης, όλο και περισσότεροι εκδότες επιτρέπουν στους συγγραφείς τη διατήρηση του δικαιώματος αυτο-αρχαιοθέτησης των δημοσιεύσεών τους σε Αποθετήρια άσχετα αν αυτές εμφανίζονται ταυτόχρονα σε κάποιο (εμπορικό) περιοδικό.

Ανοιχτή Πρόσβαση και Ποιότητα

Οι πολέμιοι της Ανοιχτής Πρόσβασης υποστηρίζουν ότι η δημοσίευση σε Ανοιχτής Πρόσβασης Περιοδικά υστερεί σε αξιοπιστία καθώς πιστεύουν ότι οποιαδήποτε εργασία γίνεται διαθέσιμη μέσω του Ιστού και συνεπώς δεν υπάρχει έλεγχος της ποιότητας της δημοσίευσης. Εντούτοις, ο όρος “Ανοιχτή” αναφέρεται απλά στη δωρεάν διαθεσιμότητα της έρευνας στους χρήστες και όχι στην έλλειψη αξιολόγησης που αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ακαδημαϊκής δημοσίευσης.

Ποιότητα και Peer review

Τα έγκριτα περιοδικά των μεγάλων εκδοτικών οίκων δημοσιεύουν εργασίες στις οποίες έχει γίνει προηγούμενη αξιολόγηση από κατάξιωμένους στην ερευνητική κοινότητα επιμελητές. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η αξιοπιστία της γνώσης για το χρήστη (που δύναται να αποφασίσει ποιες εργασίες τον ενδιαφέρουν πραγματικά) και επικυρώνεται το κύρος των συγγραφέων καθώς είναι γεγονός ότι οι αξιολογητές απορρίπτουν άρθρα που περιέχουν ανακρίβειες και λανθασμένα αποτελέσματα. Η δημοσιοποίηση άρθρων “χωρίς κρίση” μπορεί να συμβάλει στη διάδοση παρανοήσεων των οποίων οι συνέπειες μπορεί να αποβούν καταστροφικές ιδιαίτερα στον τομέα της ιατρικής. Η αξιολόγηση των άρθρων γίνεται χωρίς να γνωστοποιούνται τα ονόματα των κριτών για λόγους αντικειμενικότητας.

Εντούτοις, τα περισσότερα περιοδικά Ανοιχτής Πρόσβασης έχουν υιοθετήσει μοντέλο αξιολόγησης το οποίο εφαρμόζεται με την ίδια αυστηρότητα με το αντίστοιχο της έντυπης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το περιοδικό PLoS Biology, με impact factor 13,5 όπου οι συγγραφείς καταβάλλουν αντίτιμο για τη δημοσίευση εργασιών τους.

Το περιοδικό Nature προτείνει ένα νέο μοντέλο ανοιχτής αξιολόγησης που διαφοροποιείται από το ήδη υπάρχον. Εφαρμόζοντάς το σε πιλοτικό στάδιο, δίνει στους συγγραφείς τη δυνατότητα να καταθέσουν τις εργασίες τους σε έναν εξυπηρετητή δημοσιεύτων εργασιών <Pre-print server> θέτοντάς τις ανοιχτές για σχόλια παράλληλα με τη διαδικασία της επίσημης αξιολόγησης. Κάθε επιστήμονας έχει το δικαίωμα να καταθέσει σχόλια με την προϋπόθεση ότι θα γνωστοποιήσει την ταυτότητά του. Τα άρθρα που υποβάλλονται στα περιοδικά ελεύθερης πρόσβασης της Public Library of Science υπόκεινται σε αξιολόγηση

από εγκεκριμένους επιστήμονες. Εντούτοις, οι επιμελητές συνειδητοποιώντας τον όγκο εργασίας των αξιολογητών και τον περιορισμό του χρόνου τους για την κάθε εργασία σκοπεύουν να επεκτείνουν το ανοιχτό μοντέλο αξιολόγησης υιοθετώντας μεθόδους της μπλογκσφαίρας. Για κάθε άρθρο θα υπάρχει ένας ανοιχτός χώρος για σχόλια, συνδέσεις με τις αντίστοιχες ιστοσελίδες και ίσως μια σελίδα βαθμολογίας από τους αναγνώστες.

Είναι γεγονός ότι η ανοιχτή αξιολόγηση βοηθά στη διαφάνεια, καθώς ο συγγραφέας μπορεί να δει ενυπόγραφα σχόλια, και στην αναγνώριση του κύρους των αξιολογητών καθώς η ταυτότητά τους γίνεται γνωστή. Ως εκ τούτου, επιτυγχάνονται καλύτερα επιστημονικά αποτελέσματα και ο συγγραφέας δημοσιοποιεί από την αρχή το έργο του εμποδίζοντας έτσι οποιαδήποτε είδους λογοκλοπή. Επιπρόσθετα, θέτοντας το άρθρο του σε δημόσια αξιολόγηση είναι υποχρεωμένος να απαντήσει σε οποιαδήποτε ερώτηση, καθιστώντας το αποτέλεσμα των συλλογισμών του ακόμα πιο αξιόπιστο και ακριβές. Εξάλλου, η εξέλιξη της τεχνολογίας επιτρέπει τη χρήση προγραμμάτων όπου παρεμποδίζεται οποιαδήποτε παραποίηση του περιεχομένου των εργασιών ενώ στο αρχικό άρθρο μπορούν να συμπεριληφθούν διορθώσεις, σχόλια και βελτιώσεις.

Ποιότητα και Impact Factor

Η πλειονότητα των παγκοσμίων μελετών γίνεται μέσω της ανάλυσης παραπομπών με τη χρήση του Ευρετηρίου Παραπομπών (Citation Index) του ISI. Η επιστημονική κοινότητα μελετά τη σχέση του κόστους του περιοδικού με την ποιότητα της έρευνας.

Η πιο δημοφιλής μέθοδος ανάλυσης παραπομπών είναι το Impact Factor¹ των περιοδικών σύμφωνα με τον οργανισμό ISI (Institute for Scientific Information) που παρέχεται στο ετήσιο Journal Citation Reports². Το Impact Factor ενός περιοδικού είναι το κλάσμα (αριθμός των αναφορών σε άρθρα που περιλαμβάνονταν στο συγκεκριμένο περιοδικό τα τελευταία δύο χρόνια) / (αριθμός των άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο συγκεκριμένο περιοδικό τα τελευταία δύο χρόνια).

Τόσο οι βιβλιοθηκονόμοι όσο και οι ερευνητές χρησιμοποιούν το impact factor για να διαλέξουν σε ποια περιοδικά θα υποβάλλουν άρθρα για δημοσίευση. Τα συγκεκριμένα περιοδικά αναφέρονται ως περιοδικά “με κρίση” και τους βοηθούν να ανέβουν σε επαγγελματική βαθμίδα.

Σύμφωνα με τη μελέτη Open Access Journals in the ISI Citation Databases: Analysis of Impact Factors and Citation Patterns, A citation study from Thomson Scientific³, το 2004 ευρετηριάστηκαν 239 περιοδικά Ανοιχτής Πρόσβασης στη βάση δεδομένων Web of Science⁴. Την ίδια χρονιά, το impact factor του περιοδικού Ανοιχτής Πρόσβασης BMC Bioinformatics, που εκδιδόταν για πέμπτη φορά, ήταν 5,432, ενώ αντίστοιχα το Bioinformatics του εκδοτικού οίκου

Oxford University Press είχε 5,742. Η διαφορά δεν είναι πολύ μεγάλη. Αναφορικά με τη χώρα έκδοσης, διαπιστώθηκε μεγαλύτερο ποσοστό περιοδικών Ανοιχτής Πρόσβασης σε ηπείρους όπως η Ασία, η Κεντρική και Νότια Αμερική (15% και 40% αντίστοιχα) επί του συνόλου των ευρετηριασμένων περιοδικών στη βάση δεδομένων ISI. Αντίθετα, στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική κατείχαν μόλις το 1,5% και 1,1% αντίστοιχα. Η μελέτη καταλήγει στο ότι η κατάταξη των περιοδικών Ανοιχτής Πρόσβασης υπερτερεί σε Immediacy Index και έχει μικρότερο impact factor.

Υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την αξιοπιστία ή την “τυραννία”, όπως χαρακτηριστικά ονομάζει η επιστημονική κοινότητα, του impact factor. Πρώτα από όλα γιατί το impact factor το μελετά ένας κερδοσκοπικός οργανισμός. Δεύτερον γιατί δεν είναι πάντα αξιόπιστος. Θέματα παγκόσμιας αναγνώρισης, όπως για παράδειγμα το AIDS, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να αναφερθούν από άλλους, σε σχέση με αυτούς που μελετούν την τοπική αναισθησία. Μια δημοσίευση μπορεί να πάρει αναφορές επειδή έχει επιστημονική εγκυρότητα ή απλά επειδή αυτά που λέει είναι λανθασμένα. Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις αυτο-αναφοράς, δηλαδή ο συγγραφέας να παραπέμπει σε άρθρα που έχει γράψει ο ίδιος...

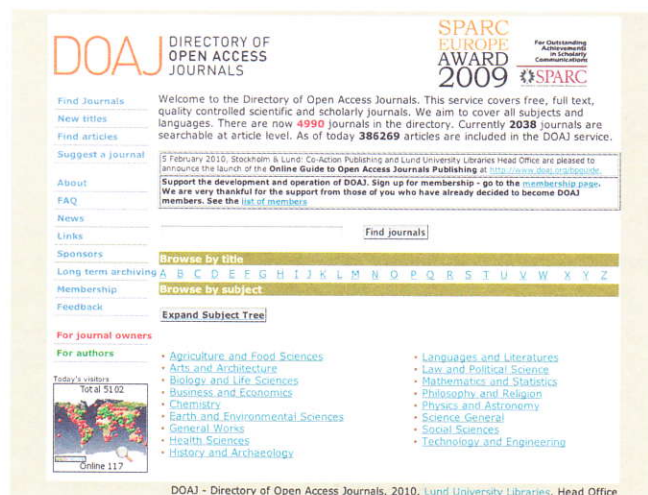
Σύμφωνα με μελέτες, οι παραπομπές σε άρθρα ανοιχτής πρόσβασης υπερτερούν έναντι των κλειστών. Αυτό συμβαίνει γιατί ο χρόνος δημοσίευσής τους είναι ταχύτερος και παράλληλα μεγαλύτερη μερίδα αναγνωστικού κοινού έχει πρόσβαση σε αυτά, με αποτέλεσμα να τα αναφέρει συχνότερα.

Κατάλογος Περιοδικών Ανοιχτής πρόσβασης (DOAJ)

Ο **κατάλογος Περιοδικών Ανοιχτής Πρόσβασης DOAJ** περιλαμβάνει περιοδικά επιστημονικού και ακαδημαϊκού περιεχομένου και στόχο έχει την προαγωγή της έρευνας και της εύκολης διάχυσης των επιστημονικών αποτελεσμάτων. Στον εν λόγω κατάλογο, ο χρήστης, έχει το δικαίωμα να διαβάσει, κατεβάσει, αντιγράψει, προωθεί, τυπώνει, αναζητά ή να κάνει σύνδεση στο πλήρες κείμενο του εκάστοτε άρθρου. Οι θεματικές κατηγορίες τις οποίες καλύπτει είναι οι εξής:

- Γεωργία, και Επιστήμη των Τροφίμων
- Τέχνες και Αρχιτεκτονική
- Βιολογία
- Επιχειρήσεις και Οικονομικά
- Χημεία
- Περιβαλλοντικές Επιστήμες
- Γενικές εργασίες
- Ιστορία και Αρχαιολογία
- Γλώσσα και Λογοτεχνία
- Πολιτικές Επιστήμες και Νομοθεσία
- Μαθηματικά και Στατιστική
- Φιλοσοφία και Θρησκεία
- Φυσική και Αστρονομία

- Γενικές επιστήμες
- Κοινωνικές Επιστήμες
- Τεχνολογία και Μηχανική

Αρχική οθόνη καταλόγου DOAJ.

Για να ενταχθεί ένα περιοδικό στον κατάλογο DOAJ θα πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις: φυσικά να είναι ηλεκτρονικά διαθέσιμο, να έχει επιστημονικό περιεχόμενο, ISSN, τα άρθρα του να περνούν από επιτροπή αξιολόγησης και να παρέχει στον κατάλογο τα βασικά μεταδεδομένα (όπως τίτλο του άρθρου, συγγραφέα). Δεν υπάρχει περιορισμός γλώσσας.

Η δασολογία εμπεριέχεται στην κατηγορία Γεωργία, και Επιστήμη των Τροφίμων. Επί του παρόντος μόνο τέσσερα από τα περιοδικά που περιλαμβάνει έχουν impact factor⁵.

Παράλληλα, περιοδικά περιβαλλοντικών επιστημών με impact factor μπορούν να βρεθούν και σε άλλες κατηγορίες. Για παράδειγμα, στην κατηγορία Οικολογία υπάρχει το Ecology and Society με impact factor 2,855, στη Μετεωρολογία και Κλιματολογία το Atmospheric Chemistry and Physics με 4,927, στη Γεωλογία το Biosciences με 2,525 και Geochemical transactions με 2,125 στις Περιβαλλοντικές Επιστήμες το Climate of the Past με 2,542 και Hydrology and Earth Systems Sciences με 2,167 ενώ στη Βιολογία υπάρχει το BMC Biology με 4,734. Αναλύοντας τα στατιστικά στοιχεία του DOAJ παγκοσμίως, παρατηρείται σταδιακή αύξηση στην ενσωμάτωση νέων περιοδικών ετησίως, φανερώνοντας εκ τούτου τη σαφή διάθεση όλων των χωρών για απελευθέρωση των επιστημονικών αποτελεσμάτων. Την πρώτη θέση κατέχουν εύλογα οι ΗΠΑ όπου το 2002 αριθμούσαν 20 περιοδικά φθάνοντας επί του παρόντος τα 1.037. Ενδεικτικά αναφέρεται και η περίπτωση του Πακιστάν που βρίσκεται στην 23^η θέση με 64 περιοδικά.

Περιοδικό	Εκδότης	Χώρα	Γλώσσα	Impact Factor
Agrociencia	Colegio de Postgraduados	Μεξικό	Ισπανικά, Αγγλικά	0,232
Bartin Orman Fakultesi Dergisi DOAJ Content	University of Bartin	Τουρκία	Τούρκικα, Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά	----
BC Journal of Ecosystems and Management	FORREX Forest Research Extension Society	Καναδάς	Αγγλικά	---
Bosque (Valdivia)	Universidad Austral de Chile	Χιλή	Αγγλικά, Ισπανικά	---
asopis Beskydy	Mendel University, Brno	Τσεχία	Αγγλικά	---
Cerne DOAJ Content	Universidade Federal de Lavras - UFLA	Βραζιλία	Πορτογαλικά, Αγγλικά, Ισπανικά	----
Ciência Florestal	Departamento de Ciências Florestais	Βραζιλία	Πορτογαλικά, Αγγλικά Ισπανικά	0,103
Croatian Journal of Forest Engineering	Forestry Faculty of Zagreb University	Κροατία	Αγγλικά	----
Drvna industrija	Faculty of Forestry, Zagreb University	Κροατία	Croatian, Αγγλικά	----
Floresta	Fundação de Pesquisas Florestais do Parana	Βραζιλία	Πορτογαλικά, Ισπανικά, Αγγλικά	----
Forest@	Italian Society of Silviculture and Forest Ecology - SISEF	Ιταλία	Ιταλικά, Αγγλικά	----
Forestry Studies	Estonian University of Life Sciences	Εσθονία	Αγγλικά, Εσθονικά	---
iForest : Biogeosciences and Forestry	Italian Society of Silviculture and Forest Ecology - SISEF	Ιταλία	Αγγλικά	---
International Journal of Forestry Research	Hindawi Publishing Corporation	Η.Π.Α.	Αγγλικά	-----
Investigación Agraria	The Spanish National Institute for Agricul- tural and Food Research and Technology	Ισπανία	Αγγλικά, Ισπανικά	----
Mathematical and Computational Forestry & Natural-Resource Sciences	University of Georgia	Η.Π.Α.	Αγγλικά	----
Nova mehanizacija sumarstva	Forestry Faculty of Zagreb University	Κροατία	Κροατικά	----
Open Forest Science Journal	Bentham open	Η.Π.Α.	Αγγλικά	----
Revista Árvore	Sociedade de Investigações Florestais	Βραζιλία	Πορτογαλικά, Αγγλικά, Ισπανικά	----
Revista Forestal Venezolana	Universidad de Los Andes (Venezuela)	Βενεζουέλα	Ισπανικά	----
Revista Geografica Venezolana	Universidad de Los Andes (Venezuela)	Βενεζουέλα	Ισπανικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Πορτογαλικά	----
Revista Quebracho	Universidad Nacional de Santiago del Estero	Αργεντινή	Ισπανικά	---
Rocznik Dendrologiczny	Polish Botanical Society	Πολωνία	Αγγλικά, Πολωνικά	----
Silva Fennica	Finnish Society of Forest Science, Finnish Forest Research Institute	Φινλανδία	Αγγλικά	0,918
Silva Lusitana	Estação Florestal Nacional	Πορτογαλία	Πορτογαλικά, Αγγλικά, Ισπανικά	---
Studia Universitatis Vasile Goldis Arad: Seriia Stiinte Ingineresti si Agroturism	Vasile Goldis Western University, Arad	Ρουμανία	Αγγλικά, Ρουμανικά	
Turkish Journal of Agriculture and Forestry Sciences	Scientific and Technical Research Council of Turkey	Τουρκία	Αγγλικά	0,479
Zbornik gozdarstva in lesarstva	Slovenian Forestry Institute	Σλοβενία	Σλοβενικά, Αγγλικά	----

Περιοδικά Ανοιχτής Πρόσβασης αμιγώς Δασικής Έρευνας.

1. www.rcuk.ac.uk/access/statement.pdf

2. Η βάση δεδομένων Journal Citation Reports παρέχει ένα συστηματικό και αντικειμενικό μέσο προσδιορισμού της σχετικής βαρύτητας διαφόρων επιστημονικών περιοδικών. Περιλαμβάνει πληροφορίες για περισσότερα από 7.500 ακαδημαϊκά περιοδικά και περιοδικά τεχνικής φύσης που προέρχονται από 3.300 εκδότες σε περισσότερες από 60 χώρες.

Το JCR περιλαμβάνει 5 κύρια πεδία δεδομένων που επιτρέπουν την αξιολόγηση περιοδικών:

- **total cites:** δίνει το συνολικό αριθμό των φορών που κάθε περιοδικό έχει αναφερθεί μέσα σε δεδομένο χρόνο.
- **impact factor:** είναι ένα μέτρο της συχνότητας με την οποία ένα μέσο

άρθρο έχει αναφερθεί σε μία συγκεκριμένη χρονιά.

- **immediacy index:** είναι ένα μέτρο του πόσο γρήγορα γίνεται αναφορά σε ένα μέσο άρθρο ενός συγκεκριμένου περιοδικού.
- **articles:** δείχνει τον αριθμό των άρθρων μέσα στο τρέχον έτος.
- **cited half-life:** αντικατοπτρίζει τη συνεχιζόμενη χρήση ενός συγκεκριμένου περιοδικού.

3. <http://www.thomsonscientific.com/media/presentrep/essayspdf/openaccesscitations2.pdf>

4. <http://scientific.thomson.com/products/wos/>

5. Το impact factor των περιοδικών έχει υπολογισθεί με βάση το έτος 2008 καθώς ο αντίστοιχος του 2009 αναμένεται να εκδοθεί μέσα στο 2010.

#	Χώρα	Αριθμός περιοδικών που προστέθηκαν στον κατάλογο DOAJ										Σύνολο περιοδικών που προστέθηκαν στον κατάλογο DOAJ									
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
1	Η.Π.Α.	20	206	91	95	69	108	213	174	61		20	226	317	412	481	589	802	976	1037	
2	Βραζιλία	0	8	118	48	52	61	74	45	27		0	8	126	174	226	287	361	406	433	
3	Ην. Βασίλειο	5	115	47	39	40	33	33	60	32		5	120	167	206	246	279	312	372	404	
4	Ισπανία	0	6	20	63	50	27	62	30	19		0	6	26	89	139	166	228	258	277	
5	Γερμανία	1	12	19	37	23	30	26	23	16		1	13	32	69	92	122	148	171	187	
6	Ινδία	0	15	18	14	18	19	23	50	29		0	15	33	47	65	84	107	157	186	
7	Καναδάς	0	24	12	11	17	15	25	30	13		0	24	36	47	64	79	104	134	147	
8	Τουρκία	0	4	9	25	12	25	25	24	12		0	4	13	38	50	75	100	124	136	
9	Ιταλία	0	4	10	21	16	12	12	27	17		0	4	14	35	51	63	75	102	119	
10	Χιλή	0	3	41	19	13	7	14	10	1		0	3	44	63	76	83	97	107	108	
11	Ιαπωνία	2	21	43	22	3	0	4	7	0		2	23	66	88	91	91	95	102	102	
12	Γαλλία	0	10	6	22	14	10	19	9	6		0	10	16	38	52	62	81	90	96	
13	Ρουμανία	0	5	1	0	7	5	12	36	28		0	5	6	6	13	18	30	66	94	
14	Κολομβία	0	2	2	5	19	18	18	26	1		0	2	4	9	28	46	64	90	91	
15	Αυστραλία	0	19	15	11	7	10	10	13	5		0	19	34	45	52	62	72	85	90	
16	Μεξικό	0	1	4	23	20	13	14	7	1		0	1	5	28	48	61	75	82	83	
17	Βενεζουέλα	0	3	36	6	16	3	7	6	2		0	3	39	45	61	64	71	77	79	
18	Πολωνία	0	10	4	10	11	7	25	6	3		0	10	14	24	35	42	67	73	76	
19	Ν. Ζηλανδία	0	4	2	7	3	12	17	19	4		0	4	6	13	16	28	45	64	68	
20	Κροατία	0	4	5	4	4	29	15	2	3		0	4	9	13	17	46	61	63	66	
21	Ελβετία	1	8	5	8	2	2	18	14	8		1	9	14	22	24	26	44	58	66	
22	Αργεντινή	0	0	1	9	11	16	14	8	5		0	0	1	10	21	37	51	59	64	
23	Πακιστάν	0	0	3	15	4	11	9	17	5		0	0	3	18	22	33	42	59	64	
24	Ιράν	0	0	0	6	7	12	11	10	9		0	0	0	6	13	25	36	46	55	
25	Πορτογαλία	0	1	1	0	8	6	9	14	5		0	1	2	2	10	16	25	39	44	
26	Ολλανδία	1	5	2	5	5	4	6	9	1		1	6	8	13	18	22	28	37	38	
27	Αυστρία	0	1	0	19	4	4	7	2	1		0	1	1	20	24	28	35	37	38	
28	Τσεχία	0	5	1	2	2	3	7	5	9		0	5	6	8	10	13	20	25	34	
29	Φιλανδία	0	3	1	3	1	9	4	0	7		0	3	4	7	8	17	21	21	28	
30	Σερβία	0	3	2	1	3	1	10	4	4		0	3	5	6	9	10	20	24	28	
31	Μαλαισία	0	0	0	3	1	3	3	8	9		0	0	0	3	4	7	10	18	27	
32	Σουηδία	1	6	2	1	5	0	6	1	3		1	7	9	10	15	15	21	22	25	
33	Βουλγαρία	0	1	1	2	2	1	7	3	7		0	1	2	4	6	7	14	17	24	
34	Ελλάδα	0	2	0	2	3	2	8	5	1		0	2	2	4	7	9	17	22	23	
35	Κούβα	0	0	13	4	2	1	1	2	0		0	0	13	17	19	20	21	23	23	
36	Σλοβενία	0	1	2	4	5	1	6	1	0		0	1	3	7	12	13	19	20	20	
37	Ν. Αφρική	0	3	3	1	1	1	4	5	2		0	3	6	7	8	9	13	18	20	
38	Νορβηγία	0	2	2	1	2	2	5	2	3		0	2	4	5	7	9	14	16	19	
39	Περσική	0	0	0	3	4	2	5	3	1		0	0	0	3	7	9	14	17	18	
40	Ρωσία	0	4	1	3	3	0	2	2	2		0	4	5	8	11	11	13	15	17	
41	Νιγηρία	0	1	4	1	0	8	2	0	0		0	1	5	6	6	14	16	16	16	
42	Κορέα	0	6	6	0	1	0	2	1	0		0	6	12	12	13	13	15	16	16	
43	Κόστα Ρίκα	0	0	4	0	3	1	5	1	2		0	0	4	4	7	8	13	14	16	
44	Ουκρανία	0	2	0	2	5	1	4	1	0		0	2	2	4	9	10	14	15	15	
45	Δανία	0	1	2	2	5	1	2	1	1		0	1	3	5	10	11	13	14	15	
46	Κίνα	0	0	1	1	2	0	6	4	0		0	0	1	2	4	4	10	14	14	
47	Εσθονία	0	0	3	2	1	4	2	2	0		0	0	3	5	6	10	12	14	14	
48	Ουγγαρία	0	4	0	1	3	3	1	0	2		0	4	4	5	8	11	12	12	14	
49	Σλοβακία	0	1	0	1	1	1	7	0	2		0	1	1	2	3	4	11	11	13	
50	Λιθουανία	0	0	1	1	1	3	6	1	0		0	0	1	2	3	6	12	13	13	
51	Σ. Αραβία	0	1	0	0	0	1	1	10	0		0	1	1	1	1	2	3	13	13	
52	Ταϊβάν	0	2	0	0	1	2	5	0	2		0	2	2	2	3	5	10	10	12	

53	Βέλγιο	0	1	3	0	1	3	2	2	0	0	1	4	4	5	8	10	12	12
54	Χονγκ Κονγκ	0	2	1	2	0	3	1	0	2	0	2	3	5	5	8	9	9	11
55	Ισραήλ	0	5	1	2	1	0	1	1	0	0	5	6	8	9	9	10	11	11
56	Μπαγκλαντές	0	0	0	0	0	0	1	6	3	0	0	0	0	0	0	1	7	10
57	Αίγυπτος	0	0	1	2	2	1	1	1	1	0	0	1	3	5	6	7	8	9
58	Βοσνία	0	0	0	0	0	1	2	2	2	0	0	0	0	0	1	3	5	7
59	Ινδονησία	0	0	0	0	0	0	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	3	7
60	Ιρλανδία	0	2	1	1	0	2	1	0	0	0	2	3	4	4	6	7	7	7
61	Πουέρτο Ρίκο	0	0	0	2	2	1	2	0	0	0	0	0	2	4	5	7	7	7
62	Ταϊλάνδη	0	0	0	1	0	0	4	1	0	0	0	0	1	1	1	5	6	6
63	ΠΓΔΜ	0	0	1	0	0	0	3	0	1	0	0	1	1	1	1	4	4	5
64	Νεπάλ	0	0	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	2	2	2	3	5	5
65	Ην. Εμιράτα	0	0	0	1	0	1	0	2	1	0	0	0	1	1	2	2	4	5
66	Ιορδανία	0	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	2	2	5
67	Μαρόκο	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	1	1	1	4	4
68	Σιγκαπούρη	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	1	2	2	4	4	4	4	4
69	Φιλιππίνες	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	2	2	3	4	4	4
70	Ουγκάντα	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	3	3	4	4
71	Τανζανία	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3	3	3
72	Ουρουγουάη	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	3
73	Γεωργία	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3	3	3	3	3	3
74	Κένυα	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	3	3	3
75	Μπαχάμες	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
76	Τυνησία	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2
77	Μάλτα	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2
78	Κύπρος	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2
79	Β. Κορέα	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
80	Εκουαδόρ	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	2	2
81	Αρμενία	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
82	Γουατεμάλα	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2
83	Λάτβια	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
84	Παρθέντοι Νήσοι	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2
85	Μαυρίσιος	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2
86	Ισλανδία	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	2
87	Παραγουάη	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
88	Αιθιοπία	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
89	Σρι Λάνκα	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
90	Νικαράγουα	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
91	Σενεγάλη	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
92	Μαδαγασκάρη	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
93	Δ. Δημοκρατία	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
94	Κόσοβο	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
95	Τζαμάικα	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
96	Ιράκ	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
97	Μολδαβία	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
98	Γκάνα	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
99	Λιβύη	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
100	Λουξεμβούργο	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
101	Μαρτίνικη	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
102	Τρινιτάδ & Τομπάγκο	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
103	Μπαρμπάντος	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
104	Μπουτάν	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
105	Αζεργκπαϊτζάν	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
106	Βολιβία	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
107	Μπαχρέιν	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Πίνακας περιοδικών Ανοικτής Πρόσβασης παγκόσμιας εμβέλειας.

Περιοδικό	Εκδοτικός Οίκος	Γλώσσα	Θέμα
Anistoriton Journal	Anistoriton	Ελληνικά, Αγγλικά	Ιστορία, Τέχνες, Αρχαιολογία
Archives of Hellenic Medicine	Ιατρική Εταιρεία Αθηνών	Ελληνικά, Αγγλικά	Ιατρική έρευνα, Ιστορία
Biology of exercise	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. ΣΕΑΚ&Π	Αγγλικά	Φυσική αγωγή, αθλητισμός, ιατρική
Βυζαντινά Σύμμεικτα	Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών	Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	Βυζαντινές επιστήμες
Cancer therapy	Gene Therapy Press	Αγγλικά	Ιατρική, κλινικές εφαρμογές, καρκίνος
Choregia	Εθνικό Κέντρο Αθλητικών Ερευνών	Αγγλικά	Φυσική Αγωγή, Αθλητισμός, διαχείριση
E-Journal of Science & Technology	E-Journal of Science & Technology	Αγγλικά, Ελληνικά	Επιστήμη, Τεχνολογία, Ανθρωπιστικές επιστήμες, Πληροφορική
E-Perimtron	National Centre for Maps & Cartographic Heritage	Αγγλικά, Γαλλικά	Γεωγραφία, Χάρτες, Χαρτογραφία
Gastric & Breast Cancer	Gastric Breast Editorial Office, Ioannina	Αγγλικά	Ιατρική, Ογκολογία, Καρκίνος του μαστού
Gene Therapy & Molecular Biology	Gene Therapy Press	Αγγλικά	Ιατρική, Βιολογία
The Hellenic Journal of Cardiology	Hellenic Cardiological Society	Αγγλικά, Ελληνικά	Ιατρική, Καρδιολογία
Hellenic Open University Journal of Informatics	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	Αγγλικά, Ελληνικά	Πληροφορική, Αλγόριθμοι, Βάσεις δεδομένων
Hellenic Orthodontic Review	Ελληνική Ορθοδοντική Εταιρεία	Αγγλικά, Ελληνικά	Οδοντιατρική
Historical Review	Ιν/το Νεοελληνικών Ερευνών	Αγγλικά, Γαλλικά	Ιστορία της Ελλάδος
Inquiries in Sport & Physical Education	Ελληνική Ακαδημία Φυσικής Αγωγής	Ελληνικά	Ιατρικός αθλητισμός, Φυσική Αγωγή, Σπορ
Intellectum	Intellectum	Ελληνικά	Διάφορα, Νομοθεσία, Φιλοσοφία, Πολιτική, Κοινωνικές Επιστήμες
International Journal of Economic Sciences & Applied Research	ΤΕΙ Καβάλας	Αγγλικά	Οικονομικά
Journal of Biological Research	ΑΠΘ	Αγγλικά	Βιολογία
Journal of Engineering Science & Technology Review	Τεχνολογικό Ίδρυμα Καβάλας	Αγγλικά	Τεχνολογία, Τεχνικές Εφαρμογές
The Journal of Musculoskeletal and Neuronal Interactions	International Society of Musculoskeletal and Neuronal Interactions	Αγγλικά	Ιατρικές Επιστήμες, Μυοσκελετικές διαταραχές
Mediterranean Marine Service	Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών	Αγγλικά	Ωκεανογραφία
Τεχμήρια	ΕΙΕ.ΙΕΡΑ	Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά	Ελληνική και Ρωμαϊκή Αρχαιότητα
Το Βήμα του Ασκληπιού	ΤΕΙ Αθηνών. Τμήμα Νοσηλευτικής	Ελληνικά	Ιατρικές επιστήμες
Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	Αγγλικά	Κοινωνικές επιστήμες

Εκδοτική παραγωγή περιοδικών Ανοικτής Πρόσβασης στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 34^η θέση ξεκινώντας το 2003 με δύο μόλις περιοδικά αμιγώς ιατρικού περιεχομένου (The Hellenic Journal of Cardiology και το The Journal of Musculoskeletal and Neuronal Interactions). Σήμερα περιλαμβάνει 23 περιοδικά που αναφέρονται σε διάφορους τομείς όπως της ιατρικής, βιολογίας, αρχαιολογίας, πληροφορικής, ωκεανογραφίας καθώς και του αθλητισμού και του τουρισμού.

Συμπέρασμα

Η δυνατότητα ελεύθερης διακίνησης της επιστημονικής πληροφορίας αποτελεί ένα από τα πιο καινοτόμα και ριζοσπαστικά βήματα στο χώρο της δημοσίευσης. Η Ανοικτή Πρόσβαση αλλάζει τον τρόπο διάδοσης των ηλεκτρονικών τεκμηρίων. Εντούτοις, το μοντέλο της Ανοικτής Πρόσβασης είναι ακόμα καινούργιο με αποτέλεσμα οι μέθοδοι υλοποίησής του να ποικίλλουν και τα συμπεράσματα να μην είναι ακόμα πάντοτε ασφαλή.

Η πιθανή υιοθέτησή του από την πλειονότητα της επιστημονικής κοινότητας επιφέρει ακόμα δυσπιστία σχετικά με την ποιότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών. Ωστόσο, οι

συγγραφείς που είναι ενήμεροι για το κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης και είναι καταξιωμένοι στην επιστημονική κοινότητα, έχουν πειστεί για τα πλεονεκτήματα και καταθέτουν τις εργασίες τους με λιγότερη δυσπιστία. Τα περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης έχουν αρχίσει να ανταγωνίζονται τα αντίστοιχα συνδρομητικά και εμπεριέχονται πλέον σε έγκυρες βάσεις δεδομένων όπως η Web of Science.

Λαμβάνοντας υπόψη το απόφθεγμα του ιστορικού της επιστήμης George Sarton (1884-1956) ότι “η ιστορία της επιστήμης είναι η ιστορία του ανθρώπινου είδους”, η Ανοικτή Πρόσβαση συντελεί στη διατήρηση τόσο της πολιτιστικής όσο και της επιστημονικής κληρονομιάς, απαραίτητες προϋποθέσεις για την παγκόσμια εξέλιξη και ευημερία, και συντείνει στην καθιέρωση της Δημοκρατίας της Πληροφορίας όπου πλέον η Πληροφορία, λόγω των μηχανισμών ελέγχου, γίνεται παράλληλα και Αξιόπιστη και Διηνεκής...

Πληροφορίες:

ΙΜΔΟ & ΤΔΠ - Βιβλιοθήκη

Υμηττού & Ν. Χλωρού 1, 11528 Ιλίσια, Αθήνα

Τηλ.: 210-7710541, e-mail: pada@fria.gr